

Oma vertelt – Woelie in het Winterbos

Voorwoord

De winter is een tijd die we vaak stil noemen.

Een tijd van koude lucht, kale bomen en korte dagen.

Maar wie goed kijkt — écht goed kijkt — ontdekt dat de winter helemaal niet stil is.

Hij fluistert. Hij kraakt. Hij zucht.

En soms... zingt hij heel zachtjes.

In dit boek neemt oma Janneke en Lucas mee naar het bos,

Waar hun kleine vriend Woelie, een rosse woelmuis met een warm hart en een groot talent voor avontuur, probeert te begrijpen wat winter eigenlijk is.

Samen met hem ontdekken we:

- * waarom modder soms de beste wegwijzer is
- * hoe een ijsvogel een nieuw huis vindt in een omgevallen boom
- * waarom sommige vogels vertrekken en andere juist terugkomen
- * hoe bomen, dieren en water de winter doorstaan
- * en dat zelfs de koudste dag vol verhalen zit

Alles wat Woelie meemaakt, heb ik geïnspireerd op mijn eigen tochten door de Oisterwijkse bossen en vennen: plekken waar ik elke dag opnieuw leer hoe levend de natuur is — óók in de maanden waarin iedereen denkt dat alles slaapt.

Dit boek is het tweede deel in de serie “Oma vertelt”, waarin elk seizoen zijn eigen wijsheid heeft.

Woelie leert, verwondert, valt om, staat op, luistert, vraagt en ontdekt.

En wie met hem meereist, ziet de winter nooit meer als ‘stil’,

Maar als een seizoen dat wacht... en wacht...

Tot iemand de moeite neemt om te luisteren.

Ik wens je heel veel leesplezier, warmte en verwondering.

En als je straks zelf het bos in gaat, kijk dan eens goed naar de kleine dingen.

Je weet maar nooit waar Woelie aan het scharrelen is.

Ger van Ewijk

Oisterwijkse bossen & vennen

Hoofdstuk 1 – De dag dat het bos verdrinken ging

De wind floot om het huis, alsof hij even naar binnen wilde gluren. Buiten tikten regendruppels tegen het raam, maar binnen brandde het haardvuur zacht en warm. Het knetterde, zuchtte en sprong, en de geur van hout rook naar herinnering.

Janneke lag met haar hoofd op oma's schoot. Lucas zat op het dikke kleed voor de haard en hield een beker chocolademelk met twee handen vast — de damp trok als kleine wolkjes omhoog.

‘Oma,’ vroeg Janneke, ‘hoe ging het verder met Woelie? Je zei dat de winter dat jaar raar begon...’

Oma glimlachte. Ze legde haar breiwerk neer, keek naar het raam waar het water in slierten langs het glas liep, en zei zacht:

‘Ja, kinderen... die winter kwam niet met sneeuw, maar met regen. En niet een beetje — wekenlang! Zo veel dat het leek alsof het bos zelf langzaam begon te verdrinken. En midden in dat waterige woud woonde onze kleine vriend... Woelie, de rosse woelmuis uit de Oisterwijkse bossen.’

Woelie was niet zomaar een muis.

Hij had een glanzend roodbruine rug, een zachte witte buik en snorharen die altijd een beetje trilden van nieuwsgierigheid. Hij kende elk pad, elke wortel, elke schuilplek onder het mos. Zijn holletje lag precies goed: droog, warm, en vlak bij een oude berk.

Tot die winter.

Het begon met één druppel.

Zo eentje die netjes wacht tot hij van een tak mag vallen.

Maar die éne kreeg gezelschap — van nog één, en nog één, en toen duizenden. De lucht werd zwaar van water, de wind verloor zijn geduld, en het bos zuchtte diep.

Zelfs de heide, die normaal fier rechtop stond, zakte in elkaar als een uitgeblazen kaars.

De paden verdwenen, het mos stond bol van vocht, en overal klotste, droop en

drupte het.

Woelie werd wakker van het geluid.

Het klonk alsof er een beek door zijn slaapkamer liep — en dat klopte ook bijna. Zijn bedje van gras dreef als een spons in het water. Zijn staart plakte aan zijn rug, zijn snor stond als een natte waaier, en zijn humeur... ach, dat was drijfnat.

‘Nou zeg!’ piepte hij verontwaardigd. ‘Als ik had willen zwemmen, was ik wel een kikker geworden!’

Hij sprong naar buiten, maar daar was het niet beter.

Waar gisteren nog mos lag, lag nu water. Waar hij gisteren nog paden kende, kabbelden nu stroompjes.

De lucht rook naar aarde, nat hout en herfst die niet wilde vertrekken.

Woelie kroop op een dikke wortel om te zien waar het water vandaan kwam.

Maar het kwam van overal.

Het leek wel of de hemel een lek had gekregen.

Hij zuchtte.

‘Straks moet ik nog waterlelies planten bij mijn voordeur,’ mompelde hij.

Toen hoorde hij een stem.

‘Hé, kleine landrot! Mooi weertje, hè?’

Een kikker, glanzend als olijfolie, dobberde op een blad dat zacht wiegde in de regen.

‘Mooi? Mijn bed drijft weg!’ piepte Woelie.

De kikker lachte. ‘Ach joh, regen is feest! Hoe natter, hoe beter!’

‘Nou, dan wens ik je veel plezier,’ bromde Woelie. ‘Ik hou het liever droog.’

Maar nog voor hij iets terug kon zeggen, gleed de kikker langzaam naar beneden, het water in — zo stil dat alleen kringeltjes achterbleven.

‘Hé! Waar ga je heen?’ riep Woelie, maar er kwam geen antwoord.

Alleen de regen, die zacht fluisterde tegen het wateroppervlak.

’s Avonds vertelde oma verder.

Het vuur knetterde, en de katten rolden zich op als warme broodjes.

‘Weet je wat Woelie toen dacht?’ vroeg ze.

Lucas schudde zijn hoofd.

‘Hij dacht dat de kikker verdrongen was,’ zei oma. ‘Maar dat was niet zo.’

Ze boog zich iets naar voren, haar ogen glansden in het haardlicht.

‘Kikkers doen iets bijzonders. Wanneer het koud wordt, kruipen ze diep de poel in, tot onder de modder. Daar slapen ze. Maandenlang. Ze ademen niet met hun longen zoals wij, maar door hun huid. Heel langzaam, heel stil. Hun hart klopt traag, hun ogen zijn dicht, maar ze leven. De natuur houdt dan even de adem in — net lang genoeg om te dromen.’

Janneke’s ogen werden groot.

‘Dus hij was niet weg?’

‘Nee,’ zei oma. ‘Hij was gewoon... even stil geworden. Net als het bos.’

De dagen gingen voorbij en de regen bleef vallen.

Het water steeg.

Heidevelden werden meren, sloten werden rivieren, en sommige bomen stonden met hun wortels in het water te happen naar lucht.

Woelie zat op een stronkje en keek om zich heen.

‘Ze verdrinken,’ fluisterde hij.

Maar in zijn hoofd hoorde hij oma’s stem:

“Sommige wel, maar anderen buigen gewoon even mee. Wie meebuigt, breekt niet.”

Hij probeerde over een omgevallen tak te lopen die als brug diende, maar zijn pootjes gleden weg.

Plons!

Woelie verdween in een koude plas.

Hij kwam weer boven met modder in zijn oren en een druppel aan het puntje van zijn neus.

‘Nou zeg,’ mopperde hij, ‘de winter is niet eens begonnen en ik ben al doorweekt tot in mijn gedachten!’

Toch bleef hij even zitten.

Het bos om hem heen was stil.

De plassen waren spiegels geworden waarin de bomen zichzelf bekeken.

Zelfs de lucht leek in het water te zijn gevallen.

En terwijl hij daar zat, dacht Woelie dat hij iets hoorde.
Heel diep, onder het water.
Een geluid dat geen echt geluid was — meer een gevoel.
Alsof de aarde zelf zachtjes ademhaalde.

Oma keek naar Janneke en Lucas, die ademloos luisterden.
‘Zo was het, kinderen. Het leek alsof het bos verdronk, maar in werkelijkheid was het aan het ademen. De regen spoelde alles schoon: bladeren, zorgen, oude sporen. En diep onder de grond, daar waar niemand kijkt, begon het leven zich al weer klaar te maken voor de lente.’

Janneke trok haar deken wat dicht.
‘En toen, oma? Wat gebeurde er daarna met Woelie?’
Oma glimlachte geheimzinnig.
‘Toen kwam de vorst,’ zei ze zacht. ‘En dat is een verhaal voor morgenavond.’

Het vuur siste zacht, de regen werd tot motregen, en buiten streek de eerste koude wind over het land.

Illustratie – Pixar 3D-stijl

Een filmisch wintertaferel vol diepte en kleur.
Woelie, de rosse woelmuis met zijn roodbruine vacht en witte buik, zit op een half ondergelopen tak boven de overstroomde heide. Zijn snorharen glanzen van regendruppels. Rondom hem weerspiegelen kale berken en dennen zich in het stille water. In de verte ligt een poel met een slapende kikker diep in de modder. De lucht is koperig blauw met een vleugje winterzon. De sfeer: stil, ademend, en vol belofte.

Hoofdstuk 2 – De nacht dat het ijs kwam

Het vuur knetterde zachtjes in de haard. Buiten was het eindelijk gestopt met regenen. De wind had het land afgeveegd met zijn koude adem, en door het raam schemerde een bleke maan boven het natte gras.

Lucas luisterde naar het zachte getik van water dat nog van het dak drupte. “Hoor je dat?” fluisterde hij.

“Dat is het water dat afscheid neemt van de herfst,” zei oma glimlachend. “En vannacht... vannacht komt het ijs.”

Ze leunde achterover in haar stoel, legde haar handen in haar schoot en keek even dromerig in het vuur.

“Want die nacht, kinderen, toen de regen eindelijk moe werd, kwam de kou. En Woelie... die voelde het als eerste.”

In de Oisterwijkse bossen was het stil.

Het water uit de vennen en sloten lag nog hoog, maar er hing iets in de lucht — iets ijs, iets dat tintelde.

De damp boven het ven veranderde langzaam in een witte nevel.

De maan hing als een zilveren munt boven de bomen, en tussen de stammen begon de wereld te glanzen.

Woelie sloop naar buiten, voorzichtig, met zijn neus in de lucht.

De geur van natte aarde was verdwenen. In plaats daarvan rook hij kou — scherp, als vers geslepen lucht.

Zijn pootjes lieten kleine afdrukken achter die na een paar seconden al begonnen te verstijven.

‘Wat raar,’ dacht hij. ‘De grond voelt stijf... en het water doet niets meer!’

Hij boog zich over een plasje en zag dat het oppervlak glansde als glas.

Toen hij met zijn pootje aanraakte, klonk er een krak — een klein geluidje, maar helder en ijl, alsof iemand een belletje in het water had laten rinkelen.

Hij trok verschrikt zijn poot terug.

“Wat was dat nou?”

Nog een keer tikte hij.

Krrr-tjink.

Het was alsof het water zong.

‘Dat is het lied van het ijs,’ zou oma later zeggen.

‘Het water dat in slaap valt, zingt altijd even voor het inslapen.’

Maar dat wist Woelie toen nog niet.

Hij spitste zijn oren en liep langs de rand van het ven. Het geluid kwam van overal — kraken, fluisteren, een diep grommend woem ergens in de verte.

Het klonk een beetje als een slapende reus die droomde onder het water.

Hij keek naar beneden en zag het ijs groeien — langzaam, alsof onzichtbare vingers het water vasthielden.

Kleine sterretjes van rijp verschenen langs de oever, het gras werd wit aan de punten.

Zijn snorharen tintelden van kou, maar hij kon niet stoppen met kijken.

De hele wereld leek vastgehouden door adem.

Plots zag hij iets bewegen.

Diep onder het ijs, vaag zichtbaar in het bleke maanlicht, lag de kikker.

Stil.

Om hem heen zweefden luchtbelletjes, bevroren midden in hun reis naar boven.

Ze leken kleine ademwolkjes, gevangen in glas.

Woelie tikte met zijn pootje op het ijs boven de kikker.

‘Hé... slaap je nog?’ fluisterde hij.

Maar de kikker bewoog niet.

Alleen een dunne trilling ging door het ijs, alsof het antwoord zachtjes terug fluisterde: sssst... rust...

Woelie glimlachte.

‘Slaap maar lekker door dan,’ zei hij. ‘Ik hou wel een oogje in het zeil.’

Langzaam trok de kou verder het bos in.

De vennen werden stil, de plassen stijf.

De maan steeg hoger en verlichtte de heide, waar elk halmpje bedekt was met een dun laagje rijp.

Het leek alsof de wereld van zilver was gemaakt.

Woelie stapte voorzichtig over het bevroren pad. Zijn pootjes gleden soms een beetje weg, en dan wapperde hij met zijn staart alsof hij wilde vliegen.

Hij giechelde. De kou beet in zijn snor, maar zijn hart voelde warm.

Boven hem stond de hemel vol sterren.

Zoveel, dat het leek alsof de aarde ondersteboven stond — de bomen hingen naar beneden, de hemel lag onder hem, en hijzelf zweefde daartussen.

Hij bleef even staan, midden in dat wonder van kou en licht, en fluisterde:

“Wat een stilte. Maar wat zingt ze mooi.”

In de woonkamer keek Janneke met grote ogen naar oma.

“Bestaat dat echt, oma? Dat ijs dat zingt?”

Oma knikte.

“Ja hoor. Als het water net bevriest, hoor je het soms knappen, kreunen, brommen — alsof het zich uitrekt in zijn nieuwe jas. De natuur maakt zelfs van kou muziek.”

Lucas trok een gezicht. “Maar is dat niet eng, dat alles stilstaat?”

Oma glimlachte.

“Stilstand is niet eng, jongen. Het is alleen de aarde die even op adem komt. Als je goed luistert, hoor je dat ze nog leeft, zelfs onder het ijs.”

Woelie had dat ook gehoord, daar bij het ven.

Hij kroop in een beschut hoekje onder een dennenwortel en keek nog één keer naar het water.

De sterren weerspiegelden in het ijs, duizenden kleine lichten die niet besloten of ze boven of onder hoorden te zijn.

Een uil riep in de verte, en ergens kraakte een tak van kou.

Hij voelde zijn ogen zwaar worden.

De nacht ademde langzaam.

Zelfs de wind leek te fluisteren: sssst... rust nu maar, kleine muis.

Woelie sloot zijn ogen.

In zijn droom liep hij over het ijs, zo licht dat hij geen afdruk achterliet.

Onder hem sliep de kikker, boven hem zongen de sterren.

En hij wist: dit was niet de dood van het bos — dit was zijn adem, bevroren in een lied.

De volgende ochtend was alles wit.

Het water lag stil, de lucht helderblauw.

De wereld had zichzelf vastgetekend in stilte.

Woelie stapte voorzichtig op het ijs, keek naar zijn spiegelbeeld en glimlachte.

‘Zo koud,’ dacht hij, ‘en toch zo mooi.’

Oma keek naar Janneke en Lucas, die zich dicht tegen elkaar aan hadden genesteld bij het vuur.